

Проблеми викладання

УДК 371.315+378.147+616.72-002.77

Ю.М. Диб'як, І.В. Дмитрів, М.М. Волошин

ПРО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «СУДИННА ХІРУРГІЯ»

Івано-Франківський національний медичний університет

Резюме. У статті відображені когнітивно-орієнтовані, діяльнісно-орієнтовані і особистісно-орієнтовані напрями навчально-методичного забезпечення практичних занять елективного курсу «Судинна хірургія», спрямовані на підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, розвитку їх професійних здібнос-

тей, навичок дослідницької роботи, посилення мотивації навчання, активного залучення студентів у навчальний процес.

Ключові слова: елективний курс, забезпечення, судинна хірургія.

Одними з найбільш пріоритетних завдань охорони здоров'я більшості розвинених країн світу, які мають довгострокові Національні програми з серцево-судинних захворювань, є профілактика та лікування хвороб системи кровообігу. Такі заходи є не випадковими, адже смертність від серцево-судинної патології сягає найвищих показників і становить, за даними останніх років, близько 35 % [1].

Захворюваннями серцево-судинної системи займаються багато галузей медицини, зокрема кардіологія, неврологія, ревматологія, нефрологія, ендокринологія тощо. Але слід зазначити, що консервативні методи лікування судинних захворювань можуть бути ефективними лише на ранніх стадіях хвороби, і, на жаль, у переважній більшості випадків виконують роль лише симптоматичної терапії. Радикальне ж лікування патології судин може запропонувати лише судинна хірургія, яка виділилась в окремий напрямок медичної науки наприкінці 70-х років минулого сторіччя.

На сьогодні в арсеналі судинної хірургії є як найбільш сучасні методи неінвазивної та інвазивної діагностики, так і методи високоефективного радикального оперативного та ендovasкулярного лікування патології різних судинних басейнів. Такий рівень судинної хірургії дозволяє при своєчасній діагностиці ліквідувати переважну більшість судинних захворювань, зберігаючи не тільки здоров'я, але й у багатьох випадках життя пацієнтів. Ось тому таким необхідним є поглиблене вивчення студентами медичного факультету найпоширеніших судинних захворювань, незважаючи на обраний у майбутньому ними фах [2].

Згідно з державною програмою медичної освіти в Україні [3], на кафедрі загальної хірургії Івано-Франківського національного медичного університету з 2011 року проводиться викладання елективного курсу (курс за вибором) «Судинна хірургія» студентам п'ятого курсу медичного факультету. Основними завданнями елективного курсу є [4]:

– вивчення студентами нозологічних форм судинної патології;

- ознайомлення студентів з основними особливостями фізикального обстеження пацієнтів із захворюваннями судин різної локалізації;
- активізація пізнавальної діяльності студентів у розрізі диференціальної діагностики основних захворювань судинної системи;
- сприяння самовизначенню студентів у виборі подальшої професійної діяльності;
- створення позитивної мотивації навчання на обраному профілі;
- підвищення інформаційної та комунікативної компетентності студентів.

За обсягом елективний курс «Судинна хірургія» короткотерміновий (60 годин) і включає в себе 20 годин практичних занять, 10 годин лекцій і 30 годин самостійної практичної роботи студентів.

Практичні заняття поділено на два змістові модулі. Змістовий модуль 1 «Основи судинної хірургії. Особливості діагностики та лікувальної тактики при патології судин. Патологія артеріальних судин», у свою чергу, передбачає наступні теми практичних занять: 1) «Основи судинної хірургії», 2) «Розповсюджений атеросклероз, ішемічна хвороба серця, ураження гілок дуги аорти», 3) «Хронічна ішемія нижніх кінцівок», 4) «Атеросклероз ниркових артерій та вісцеральних гілок черевної аорти», 5) «Аневризми аорти». Змістовий модуль 2 «Патологія венозної та лімфатичної судинних систем. Особливості діагностики та лікувальної тактики при патології венозних та лімфатичних судин» включає наступні теми: 1) «Патологія венозної та лімфатичної систем, варикозне розширення вен нижніх кінцівок», 2) «Тромбози магістральних вен нижніх кінцівок», 3) «Тромбози магістральних вен верхніх кінцівок», 4) «Післятромбофлебітичний синдром та післятромбофлебітична хвороба», 5) «Лімфедема кінцівок».

Проведення практичного заняття з дисципліни елективний курс «Судинна хірургія» регламентується планом і організаційною структурою заняття, які передбачають підготовчий, основний і заключний етапи заняття.

Підготовчий етап, У свою чергу, включає організаційні заходи, постановку навчальних цілей і контроль вихідного рівня знань.

Основний етап практичного заняття передбачає роботу студента під керівництвом викладача, яка спрямована на формування професійних вмінь та навичок. Основний обсяг даної роботи проводиться у функціональних підрозділах відділення судинної хірургії, а остаточне закріплення практичних навичок і розбір клінічних ситуацій – в аудиторіях кафедри загальної хірургії. Необхідно зазначити, що на даному етапі заняття працівниками кафедри широко використовуються такі елементи дистанційного навчання, як трансляція на монітори навчальних кімнат перебігу операцій у режимі реального часу з камери в операційній, робота з он-лайн базу методичних матеріалів сайту кафедри тощо. Методом формування професійних вмінь та навичок є практичний тренінг, інформаційним підґрунтям якого є підручники, методичні рекомендації, монографії, матеріали консенсусів, наведені в переліку основної та додаткової літератури.

Заключний етап практичного заняття полягає в контролі та корекції рівня професійних навичок, підведенні підсумків заняття й ознайомленні студентів з домашнім завданням і інструкціями по його виконанню.

Необхідно зазначити, що сучасна методологія проведення практичних занять на кафедрі загальної хірургії ставить за основу розвивальні технології професійної освіти та технології саморегульованого навчання. Так, при викладанні елективного курсу «Судинна хірургія» в практиці навчання широко впроваджуються такі елементи діяльнісно-орієнтованих технологій, як направляючі тести, імітаційне моделювання та комплексні дидактичні завдання.

Когнітивно-орієнтовані технології в програмі курсу «Судинна хірургія» представлені діалогічними методами навчання, до яких відносяться індивідуальна співбесіда, семінари, а також інструментально-логічний тренінг, який передбачає клінічне обстеження пацієнта з умінням трактувати результати інструментальних досліджень.

Імітаційні завдання, які використовуються на практичному занятті, тренінги, розвивальна медикоетична і деонтологічна психопідготовка є елементами особистісно-орієнтованих технологій навчання.

На кожному практичному занятті викладачем здійснюється поточний контроль засвоєння студентами матеріалу відповідно до конкретних цілей кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів перевага надається стандартизованим методам контролю: тестуванню, вирішенню ситуаційної задачі, структурованому за

процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

При засвоєнні кожної теми модуля за поточну навчальну діяльність студенту виставляються бали з розрахунку, що їх максимальна кількість за заняття складає 18 балів, а мінімальна – 10. Складовими підсумкового бала є: вирішення тестів (у кількості 2 шт. по 2 бали за кожен тест) – 4 бали; вирішення однієї ситуаційної задачі (вирішив самостійно правильно – 4 бали, вирішено самостійно після навідного запитання викладача – 3 бали, вирішено із незначною корекцією викладачем – 2 бали, вирішено після суттєвої корекції викладачем – 1 бал, не вирішено і після допомоги викладача – 0 балів) – 4 бали; засвоєння практичної навички (самостійно – 4 бали; із деякими неточностями, але без допомоги викладача – 3 бали; із незначною допомогою викладача – 2 бали; із основною допомогою викладача – 1 бал; грубі помилки, що вказують на незасвоєння навички – 0 балів) – 6 балів; відповідь на теоретичне запитання (повністю – 3 бали; недостатньо – 2 бали; із значними неточностями – 1 бал; відповідь відсутня або немає відношення до теми – 0 балів) – 4 бали.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні модуля, дорівнює 180 балів. Вона вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають максимуму на занятті (18 балів), на кількість тем у модулі ($18 \times 10 = 180$) з додаванням балів за індивідуальну самостійну роботу студента (20 балів). Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом додавання сумарної кількості балів і складає 100 балів.

Таким чином, викладання елективного курсу «Судинна хірургія» на кафедрі загальної хірургії Івано-Франківського національного медичного університету сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців, розвитку їх творчих здібностей, навичок дослідницької роботи, посиленню мотивації навчання, активному залученню студентів у навчальний процес.

Література

1. Страна врачей. Ресурс для специалистов в области здравоохранения [Електронний ресурс]: <http://medstrana.com/articles/1639/>.
2. Гудз І. Реконструктивна і ендovasкулярна хірургія інфраренальної аорти та артерій нижніх кінцівок [посібник] / І. Гудз, К. Бальцер. – Івано-Франківськ: Видавець І. Косович, 2004. – 224 с.
3. Медична освіта у світі та в Україні / [Ю.В. Поляченко, В.Г. Передерій, О.П. Волоsoвeць та ін.]. – К.: Книга плюс, 2005. – 383 с.
4. Про навчально-методичне забезпечення елективних курсів на медичному факультеті ЗДМУ / М.Ю. Нерянов, О.В. Артюр, Г.М. Базилевська [та ін.] // Запороз. мед. ж. – 2010. – Т. 12, № 1. – С. 113-114.

**ОБ УЧЕБНО-МЕТОДИЧЕСКОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЙ
ЭЛЕКТИВНОГО КУРСА «СОСУДИСТАЯ ХИРУРГИЯ»***Ю.Н. Дыбьяк, И.В. Дмитрив, М.М. Волошин*

Резюме. В статье отражены когнитивно-ориентированные, деятельностно-ориентированные и личностно-ориентированные направления учебно-методического обеспечения практических занятий elective курса «Сосудистая хирургия» для последующего повышения качества подготовки будущих специалистов, развития их творческих способностей, навыков исследовательской работы, усиление мотивации обучения, активного привлечения студентов в учебный процесс.

Ключевые слова: elective курс, обеспечение, сосудистая хирургия.

**ON TRAINING AND METHODOLOGICAL SUPPORT OF ELECTIVE COURSE
"VASCULAR SURGERY"***Y.N. Dybiak, I.V. Dmytriv, M.M. Voloshyn*

Abstract. The article reflects cognitive-oriented, action-oriented and student-oriented areas of teaching the elective course "Vascular surgery" for further improving the quality of future professionals, developing their creative abilities, skills, research, enhancing their learning motivation, active involvement of students in learning process.

Key words: elective course, security vascular surgery

National Medical University (Ivano-Frankivsk)

Рецензент – проф. В.П. Польвий

Buk. Med. Herald. – 2013. – Vol. 17, № 4 (68). – P. 226-228

Надійшла до редакції 01.10.2013 року

© Ю.М. Диб'як, І.В. Дмитрів, М.М. Волошин, 2013

УДК 37.091.3.043.2:617

*С.Ю. Каратєєва, О.Й. Хомко***АКТИВНІ МЕТОДИ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «СЕСТРИНСЬКА СПРАВА»
(ОКР - БАКАЛАВР) З ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНЕ
МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ»**

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Резюме. Застосування на практичних заняттях із клінічного медсестринства в хірургії, поряд із тестуванням студентів, обговорення хірургічної проблеми, доведення, аргументування власного погляду, дискусії з викладачем, відпрацювання та засвоєння практичних

навичок значно покращують засвоєння тематичного матеріалу.

Ключові слова: клінічне медсестринство, викладання, іноземні студенти.

Вступ. Сучасний розвиток медичної освіти в Україні, етапи його реформування, питання, які пов'язані з підвищенням якості освіти випускників медичних закладів, вимагають нових підходів до організації навчального процесу.

На даний час головним завданням вищої освіти є збереження та забезпечення необхідної якості професійної підготовки фахівців і пошук механізмів підвищення її рівня [4, 6].

Реформування вищої школи і сучасні вимоги до підготовки майбутніх фахівців призвели до змін у викладанні дисциплін. Особливо ці факти мають значення у викладанні іноземним студентам хірургічних дисциплін [2, 3, 5].

Підготовка високопрофесійних медсестер є актуальним завданням для вищих медичних за-

кладів I-III рівня акредитації. Зокрема відомо, що нові умови сьогодення вимагають від майбутніх фахівців не тільки виконання певних маніпуляцій, але й формування вмінь та навичок спілкування, навчання пацієнтів та їхніх родин з метою покращання якості життя людей, виявлення та усунення проблем хворих.

Вивчення дисципліни «Клінічне медсестринство в хірургії» є необхідним базовим фундаментом для подальшої діяльності медсестри, оскільки отримані знання та практичні навички допоможуть майбутньому фахівцю розширити клінічне мислення, встановлювати медсестринський діагноз, розробляти індивідуальні плани догляду за хірургічними пацієнтами різного профілю.